

Системи електронного документообігу з використанням електронного цифрового підпису на підприємствах харчової галузі

Ганна Олійник¹, Сергій Грибков²

1. Кафедра інформаційних систем, Національний університет харчових технологій, УКРАЇНА, м.Київ, вул.Володимирська, 68, E-mail: AnnY_o@bigmir.net

2. Кафедра інформаційних систем, Національний університет харчових технологій, УКРАЇНА, м.Київ, вул.Володимирська, 68, E-mail: sergio_nuft@ukr.net

Коротка анотація – In the work had been examined the problems of introduction of systems of electronic documents circulation using electronic digital signature in the food processing industry enterprises. Electronic digital signature usage enables to accelerate the work and gives a possibility of saving time needed for documents transmission and interchange between the enterprises.

Ключові слова – електронний документообіг, підприємство, документ, електронний цифровий підпис, підприємство.

I. Вступ

Одним з пріоритетних завдань щодо розвитку інформаційного суспільства України є надання громадянам та юридичним особам інформаційних та інших послуг, забезпечення інформаційної взаємодії органів виконавчої влади між собою, з громадянами та юридичними особами на основі сучасних інформаційних технологій.

Ключовим питанням під час надання інформаційних послуг є питання інформаційної безпеки щодо забезпечення ідентифікації суб'єктів правових відносин, цілісності інформації та юридичної значимості електронних документів, якими обмінюються суб'єкти електронного документообігу в Україні та за її межами.

Надання таких послуг вимагає побудови національної інфраструктури електронного цифрового підпису (ЕЦП) та її реалізації в межах державних і недержавних структур.

На сьогоднішній день в Україні електронний документообіг між підприємствами ще не набув широкого використання. Проте документообіг у електронній формі все більше використовується у взаємовідносинах між підприємствами та державними органами.

II. Електронний документообіг на підприємствах

Харчовій промисловості належить одне з провідних місць серед галузей вітчизняної промисловості. Продукти харчування займають одну з ключових

позицій держави у структурі експорту. Помітно збільшується частка національного продукту в асортименті українських супермаркетів. Для закріплення завойованих позицій на внутрішньому та зарубіжному ринках збуту, розширення потенціальних можливостей потрібне постійне удосконалення організації виробництва та управління підприємством. Обсяги технічної роботи з документами у процесі управління дуже великі. Багато робочого часу витрачається на пошук та погодження документів, деякі документи губляться, кожний внутрішній документ копіюється декілька разів. Тому одним з підходів для підвищення рівня якості управління підприємством є впровадження та використання систем електронного документообігу.

Системи електронного документообігу забезпечують прискорення основних процесів роботи з великим обсягом документів, що виникає у процесі управління підприємством та під час його діяльності взагалі, а саме: створення документів, їх оброблення, передачу, одержання, зберігання, використання та знищення. Під керуванням електронним документообігом у загальному випадку прийнято розуміти організацію руху документів між підрозділами підприємства або організації, групами користувачів чи окремими користувачами.

Відсутність необхідності вручну копіювати документи, відслідковувати переміщення паперових документів всередині організації, контролювати порядок передачі конфіденційної інформації істотним чином знижує трудовитрати діловодів. Наскрізний автоматичний контроль виконання на всіх етапах роботи з документами кардинально підвищує якість роботи виконавців, робить терміни підготовки документів більш прогнозованими і керованими.

Спільне використання систем електронного діловодства та сховищ інформації дозволяє систематизувати і поєднувати інформацію, що полегшує її аналіз, та формування звітної документації. А завдяки застосуванню технологій пошуку прихованих закономірностей у великих масивах даних можна приймати більш ефективні рішення. Все це можливо тільки в системі управління, побудованій на основі саме електронного документообігу. Інформаційні безпаперові технології полегшують процес управління даними, забезпечують автоматизований і централізований обмін ними, створюють основу для прийняття рішень, забезпечують отримання лише необхідної інформації з усіх можливих доступних джерел.

Недоліком існуючих систем електронного документообігу є розподіл сервісів на окремі підсистеми за напрямками та бізнес-застосуванням, що мало взаємодіють між собою, часто не використовують сучасних технологічних рішень централізації, безперервного та достатнього захисту інформації, особливо щодо забезпечення передачі інформації між різними системами і підсистемами, застосування ЕЦП для забезпечення юридично

значимого електронного документообігу, надання розподіленого доступу до інформації у зручній формі юридичним та фізичним особам. Характерним є застосування застарілих технологій, які не забезпечують дотримання вимог законодавства щодо електронних документів та електронного документообігу.

III. Впровадження та переваги електронного цифрового підпису

Для того, щоб електронні документи можна було вважати цілісними, тобто для того, щоб їх юридична сила прирівнювалася до документів на папері, на них необхідно ставити ЕЦП [1]. Він представляє собою блок інформації, який додається до файлу даних автором (або тим, хто його підписує), захищає файл від несанкціонованої модифікації і вказує на автора.

Завдяки впровадженню ЕЦП документообіг між суб'єктами економічної діяльності значно прискорюється, адже саме ЕЦП дає можливість електронним документам набувати рівноцінної юридичної сили документам на папері із власноручним підписом та мокрою печаткою. Сфера використання ЕЦП надалі буде тільки розширюватися, а засоби тільки вдосконалюватися.

ЕЦП застосовується як аналог власноручного підпису і має цілий ряд переваг, обумовлених його електронною природою:

1. Юридично значущий електронний документообіг між суб'єктами господарської діяльності. Електронний документообіг з використанням ЕЦП дозволяє вести ділову переписку, а також укласти угоди і обмінюватися іншими документами за допомогою електронної пошти.

2. Ефективна обробка і зберігання електронних документів. Електронний документообіг з використанням ЕЦП дозволяє значно підвищити ефективність роботи з документами. Електронними документами простіше обмінюватися, вони займають фізично набагато менше місця, що спрощує доступ до них. Під час зберігання документи шифруються, а це гарантує захист від несанкціонованого доступу не тільки під час передачі, але і при зберіганні.

3. Подача звітності в електронному вигляді в державні установи і організації. Застосування ЕЦП значно спрощує обмін документами між суб'єктами господарської діяльності і контролюючими державними структурами. Електронна форма надання звітності надає можливість обміну всіма необхідними документами через Інтернет, наприклад за допомогою електронної пошти.

Подача звітності в електронній формі до різних державних органів має свої особливості, проте у загальній формі цей процес можна описати наступним чином:

Спочатку потрібно отримати сам ЕЦП та посилені сертифікати відкритих ключів для посадових осіб, що

мають право підпису та печатку юридичної особи в будь-якому включеному до системи подання податкових документів в електронному вигляді акредитованому центрі сертифікації ключів.

Потім необхідно узгодити всі питання щодо подання електронної звітності з відповідним державним органом шляхом укладання договору та надати посилені сертифікати ключів на електронному носії. При цьому підприємству надається вся інформація, що необхідна для відправлення електронних звітів.

Після цих простих дій підприємство має можливість відправляти обов'язкові регулярні звіти до державних органів електронною поштою, за допомогою ЕЦП.

Перехід до електронного документообігу з використанням ЕЦП необхідно робити поступово. Спочатку спочатку запровадити тільки електронну пошту. Модель роботи електронної пошти досить зрозуміла, люди легко до неї звикають. Потім можливо побудувати нескладну Інтернет-систему й поступово привчати співробітників організації шукати необхідні їм довідкові матеріали (номери внутрішніх телефонів, протоколи, накази, розпорядження, внутрішні нормативні документи та ін.) на внутрішньому Інтернет-сервері. Завдяки цьому люди потроху звикнуть читати документи з екрана, працювати з електронними документами, роздруковувати тільки те, що потрібно. Такий підхід скоротить копіювання паперових документів, полегшить їхнє відновлення. Дуже бажано (але, на жаль, не завжди можливо), щоб засоби електронної пошти й доступу до інформації з самого початку були частинами майбутньої системи документообігу.

Висновок

При впровадженні та створенні систем електронного документообігу з підтримкою ЕЦП доцільно базуватися на застосуванні «клієнт-орієнтованих» технологій з використанням універсальних сервісів, що відповідають міжнародним стандартам і базуються на принципі «Єдиного вікна» через WEB-портал із використанням власне ЕЦП, яким захищені документи в системі. Впровадження систем електронного документообігу з ЕЦП має важливе значення для підвищення ефективності діяльності системи управління для харчових підприємств, адже необхідною умовою результативного їх функціонування є оптимізація власне роботи з документами, переведення її на новий, сучасний, більш функціональний рівень та зведення часозатратних повторюваних операцій до мінімуму, не нехтуючи при цьому якісними характеристиками документів.

Література

- [1] Чирський Ю. Електронний цифровий підпис: правові аспекти застосування / Ю. Чирський // Довідник секретаря та офіс-менеджера, 2007. – №1. – С. 26-31.